

Chceme, aby naše školy vychovali nám charakterných, blížneho milujúcich ľudí. Laxnou a indiferentnou školou nedosiahneme mravnosti, lebo mravnosť sa zakladá na náboženstve, na viere v Boha.

Námietka, že cirkevné školy konfesionalne trieštia národ neobstojí, lebo náboženská škola učí a vychováva vo večných zásadách prikázaní lásky k blížnemu, učí milovať a nie nenávidieť, učí si vážiť a rešpektovať presvedčenie každého, teda posilňuje národnú jednotu.

Naše dieťky dajte do opatery cirkevným školám a internátom a bude šťastná naša budúcnosť v silnom jednotnom národe, v nerozbornej ČSR!

Slovenský národný archív Bratislava, f. S - 439 - 6.

Dokument č. 84

List vedenia KSS z 28. novembra 1946 vedeniu DS o výsledkoch práce komisie zo 17. júla 1946, ktorá preverovala činnosť poslancov DS

28. novembra 1946

Titl. Predsedníctvo Demokratickej strany,
do rúk úradujúceho generálneho tajomníka p.(ána) R. Frašackého,
t u.

Predsedníctvo KSS po skúmaní výsledkov práce zvláštnej komisie NF, ustanovenej dňa 17. júla t. r., ktorej určením bolo vyšetriť činnosť niektorých poslancov Demokratickej strany z hľadiska štátneho a národného, prišla k záveru, že v dôsledku formálneho postupu, ktorý v spomenutej komisii si vynútil zástupca DS, táto komisia nebude v stave splniť svoje poslanie ani pokiaľ ide o čas, ani pokiaľ ide o vynášanie politického stanoviska. Naše predsedníctvo rozhodlo sa preto obrátiť sa priamo na vedenie Demokratickej strany, aby uvážilo námietky vznesené z našej strany a vyvodilo z nich príslušné závery.

Vzhľadom na toto stanovisko predsedníctva našej strany, prejavili naši zástupcovia na zasadnutí NF dňa 17. X. 1946 súhlas s návrhom Vašich zástupcov, aby bola zastavená činnosť zvláštnej komisie NF a aby vedenie KSS predložilo príslušný materiál priamo vedeniu DS.

Na základe týchto rozhodnutí predkladáme vedeniu DS námietky zatiaľ proti týmto osobám:

1/ Dr. Ján Kempný, generálny tajomník DS a poslanec ÚNZ. Predsedníctvo KSS dovoľuje si upozorniť Vás na tieto skutočnosti:

1/ V predmníchovskej republike bol menovaný verejne činný ako jeden z reprezentantov vysokoškolskej mládeže, organizovanej v HSLS, ktorá - ako známo - stála pod vplyvom politiky profašistického¹ a separatistického krídla HSLS. V tomto duchu nieslo sa aj účinkovanie Dr. Kempného. Tak napr. v r. 1938, teda už v čase zvýšeného ohrozenia Republiky exponoval sa v Žiline v mene ľudáckych akademikov proti usporiadaniu verejnej manifestácie² za obranu Republiky proti domácejmu a zahraničnému fašizmu. Za slovenského štátu Dr. Kempný nepodnikol nič, čím by korigoval svoj postoj v r. 1938, ale práve naopak

¹ V prípravnom materiáli (SNA Bratislava, f. DS II., č. sp. 47) sa uvádza „protifašistického“.

² V prípravnom materiáli „ktorá mala stáť v znamení hesla“

vyvíjal intenzívnu činnosť v intenciách fašistického režimu tzv. slovenského štátu a jeho nemeckých protektorov.

2/ V rokoch 1938 a 1939, keď vedenie HSĽS vyvíjalo činnosť smerujúcu na rozbitie ČSR, Dr. Kempný udržiaval tesné osobné a politické styky s vedúcimi organizátormi týchto protištátnych úkladov. Tak najmä Dr. Kempný bol jedným z osobných tajomníkov Karola Sidora. O tom, akú dôveru požíval Dr. Kempný vo vedúcich kruhoch HSĽS, svedčia jeho styky s celým radom jej vedúcich činiteľov a najmä tiež jeho priama spolupráca s prezidentom tzv. slovenského štátu Dr. Jozefom Tisom.

Vďaka dôvere, ktorej sa tešil Dr. Kempný vo vedúcich kruhoch HSĽS, dostal sa napriek svojej mladosti a nedostatku skúsenosti na veľmi exponované miesta v hospodárskom živote. Dr. Kempný stal sa tajomníkom Lesníckej a drevárskej ústredne, hlavným tajomníkom Zväzu drevárskeho hospodárstva a členom správnych rád, resp. dozorných výborov týchto spoločností: OFFA, Industria, Zväz pražčárov, fa. Dredoma, fa. BUS.

Vo funkcii referenta, resp. tajomníka Lesníckej a drevárskej ústredne zúčastnil sa Dr. Kempný na početných rokovaníach s nemeckými firmami o vývoze dreva do Nemecka. V tejto funkcii Dr. Kempný spolupôsobil na tom, že zo Slovenska bolo vyvezené do Nemecka vrátane bývalého Protektorátu ročne asi 1, 500.000 m³ dreva, čím prispel k ťažkému hospodárskemu poškodeniu Slovenska a k napomáhaniu vojenského úsilia nemeckej ríše. Je charakteristické, že predseda spomenutej ústredne, Ing. Koloman Kosliar, s ktorým Dr. Kempný čo najužšie spolupracoval, ušiel pred ČA (Červenou armádou) do Nemecka. Vo funkcii referenta, resp. hlavného tajomníka Lesníckej a drevárskej ústredne udržiaval Dr. Kempný pravidelný styk s lesným atašé nemeckého vyslanectva Dr. Františkom Wechselbergom a jeho zástupcom Ing. Rotteom. Dr. Kempný bol tiež aktívne činný na kurzoch nemecko - slovenskej spoločnosti. Dr. Kempný nepodnikol nijaký krok na nadviazanie stykov s činiteľmi za obnovenie ČSR. Podzemné hnutie, namierené proti slovenskému štátu, ani priamo ani nepriamo nepodporoval a nepretržite od počiatku do konca verne slúžil hospodársky i politicky fašistickému režimu tzv. slovenského štátu.

3/ Keď vypuklo slovenské národné povstanie, mal Dr. Kempný možnosť aspoň čiastočne odčiniť svoju aktívnu spoluprácu s režimom a s Nemcami a³ zapojiť sa do odboja proti nemeckým okupantom a ich pomáhačom. Túto možnosť mal Dr. Kempný tým viac, lebo v čase, keď povstanie vypuklo, nachádzal sa na povstaleckom území v Žiline. No Dr. Kempný nielen, že sa nezapojil do povstania, ale ušiel z povstaleckého územia do Bratislavy, ktorá bola obsadená Nemcami, aby tam pokračoval v spolupráci s fašistickým režimom a s nemeckými okupantmi. Tým sa Dr. Kempný dopustil zbabelej zrady na Slovenskom národnom povstaní.

4/ Pre dnešnú politickú činnosť Dr. Kempného v rámci DS veľmi príznačné je úsilie určitej skupiny HSĽS, na ktorom aktívnu účasť bral aj Dr. Kempný, najmä v zimných a jarných mesiacoch 1945 roku. V tomto čase zgrupovala sa v Bratislave skupina poväčšine mladých príslušníkov HSĽS, pozostávajúca z týchto ľudí: Dr. Ferdinand Ďurčanský, Dr. Staško, Dr. Mikula, Dr. Ježo, Dr. Polakovič,⁴ Ing. Ľudovít Lednár, Kosorín, Paučo, Macek, Dr. Kempný a iní. Táto skupina vyvíjala činnosť v dvoch smeroch:

a/ ideová a organizačná príprava zjazdu mladej autonomistickej generácie, ktorý sa konal v Piešťanoch dňa 15. 1. 1945, na ktorom bolo zaujaté ostré stanovisko proti partizánom, proti červenej a československej armáde, proti obnoveniu Československej republiky, za slovenský štát a za intenzívnu spoluprácu s nemeckými vojskami a s nemeckou ríšou.,

³ V prípravnom materiáli „aktívne sa“

⁴ V prípravnom materiáli sa Dr. Polakovič neuvádza

b/ organizačné a politické prípravy pre prípad porážky nacistického Nemecka.

Povšimnime si tejto činnosti uvedenej skupiny, dirigovanej najmä Dr. Ferdinandom Ďurčanským, ktorý dnes stojí na čele zahraničnej akcie za rozbitie Československej republiky. Na početných poradách, ktoré sa konali v januári, februári a marci 1945 roku v byte Dr. Ďurčanského, Dr. Kempného a iných, sa podrobne debatovalo o tom, ako sa zariadiť v tom prípade, ak nacistické Nemecko bude porazené. Spomenutá skupina vypracovala pre tento prípad svoju politickú platformu. Generálnou devízou tejto platformy bolo, aby ľudácki exponenti aj po porážke nacistického Nemecka všemožne sa snažili zabrániť obnoveniu Československej republiky a vyvinuli doma i v zahraničí intenzívne úsilie za udržanie slovenského štátu. V páde, ak by sa nepodarilo túto maximalistickú požiadavku presadiť hneď, malo sa všetko pripraviť pre rozhodnú akciu, ktorá mala byť zahájená v príhodnej medzinárodnej i vnútro politickej situácii. Pritom Dr. Ďurčanský a jeho skupina pripisovali veľký význam jednak rozporom medzi západnými veľmocami a Sovietskym zväzom a jednak priostreniu česko - slovenského pomeru. Tomu primerane boli aj vypracované smernice, aby v páde, ak bude obnovená Československá republika, ľudácki činitelia využili všetky prostriedky k stupňovaniu rozporov medzi Čechmi a Slovákmi a k vyprovokovaniu nového protičeského boja na Slovensku.

Na uvedených poradách boli urobené aj príslušné organizačné opatrenia. Bolo rozhodnuté o tom, ktorí príslušníci tejto skupiny majú emigrovať do zahraničia a ktorí majú v zmysle už charakterizovaných smerníc pracovať doma. Takýmto spôsobom mala byť koordinovaná zahraničná i domáca akcia, ktorej konečným cieľom je rozbitie Československej republiky a obnovenie slovenského štátu.

Tu charakterizovaná činnosť ľudáckej skupiny na Slovensku, ku ktorej patrí aj Dr. Kempný, potvrdzuje aj činnosť skupiny Dr. Ďurčanského v zahraničí namierená proti Československej republike. Treba konštatovať, že všetci príslušníci skupiny, o ktorej je reč, všetci ľudácki činitelia, ktorí sú v zahraničí, jednoznačne pracujú proti ČSR a za obnovenie slovenského štátu. Z toho jasne vyplýva, že v podobnom duchu pracujú všetci tí ľudácki činitelia a najmä príslušníci skupiny tzv. „mladej slovenskej generácie“, ktorým bolo uložené zostať doma a tu ďalej viesť boj proti Československej republike.

Dr. Kempný - t. č. generálny tajomník DS - sa aktívne zúčastnil na týchto prácach, namierených proti Československej republike.

5/ Ak Dr. Kempný v septembri 1944 roku utiekol zo Žiliny pred slovenskými povstalcami, tak v máji 1945 roku utiekol pred osloboditeľkou ČA (Červenou armádou) z Bratislavy. Činnosť Dr. Kempného po oslobodení plne potvrdzuje, že pracuje v intenciách smerníc, charakterizovaných v bode 4.

Dr. Kempný udržiaval a udržuje pravidelný kontakt so skupinou ľudáckych činiteľov pozadí stojacou (poslancov bývalého snemu a iných exponovaných ľudí) a vykonáva príkazy tejto skupiny, ktorá zrejme spolupracuje s protištátnym podzemím a protištátnou akciou Dr. Ďurčanského v zahraničí.

Z poverenia tejto politickej skupiny zúčastnil sa dr. Kempný pokusov o utvorenie novej politickej strany a z poverenia tejto skupiny zaujal podľa dohody zo dňa 6. apríla miesto generálneho tajomníka v DS. Dr. Kempný dostáva z tejto skupiny pravidelné pokyny, ako má vystupovať, aké stanovisko má zaujímať a aké požiadavky má presadzovať vo vedení DS. Spomenutá skupina sleduje cieľ: dobyť na základe dohody katolíkov s vedením DS zo dňa 6. apríla vedúce a rozhodujúce pozície v DS a použiť v príhodnej situácii medzinárodnej i vnútro politickej Demokratickú stranu ako nástroj na nastolenie reakčného režimu na Slovensku a na odtrhnutie Slovenska od Republiky. Ako ďaleko siaha táto spolupráca Dr.

Kempného s reprezentantmi uvedenej ľudáckej skupiny svedčí taká okolnosť, že článok, ktorý bol uverejnený v Čase 11. mája 1946 s nadpisom „Aby bolo jasno na všetky strany“ podpísaným Dr. Kempným, bol predmetom diskusie v úzkom kruhu uvedenej ľudáckej skupiny a že na definitívnom štylizovaní tohto článku sa aktívne zúčastnil bývalý šéf tlače HSĽS za slovenského štátu Dr. Kružliak. Podľa príkazov tejto skupiny sa Dr. Kempný tiež aktívne zúčastnil na akcii, ktorej cieľom je záchrana bývalého prezidenta Dr. Tisu, pričom Dr. Kempný osobne viedol rokovania o tom, kto má byť obhajcom Dr. Tisu a ako obstarat' príslušný obnos pre obhajcu Dr. Tisu.

Za týchto okolností neudivuje, že celá predvolebná činnosť Dr. Kempného niesla sa v duchu ľudáckom a že vo vyše spomenutom článku sa verejne hlásil k svojej ľudáckej minulosti, ba vyhlásil, že je hrdý na to, že je ľudákom.

Keď Vám pripomíname tieto skutočnosti, vzťahujúce sa na činnosť a poslanie Dr. Kempného, vyslovujeme presvedčenie, že vedenie Democratickej strany ich bude svedomito skúmať a vyvodí z týchto skutočností patričné závery. Prosíme, aby ste uvážili, či je možné, aby v našej oslobodenej republike funkciu tak zodpovednú, ako je funkcia generálneho tajomníka Vašej strany a funkciu poslanca ÚNZ zastával človek, ktorý počas celého slovenského štátu verne slúžil fašistickému režimu a nemeckým okupantom, ktorý ani prstom nepohol pre podporu partizánov a ilegálnych bojovníkov, ktorý utiekol pred povstalcami a dopustil sa zločinu vojenskej dezercie, ktorý utiekol pred ČA a ktorý dnes, verejne sa hlásiac k svojej ľudáckej minulosti, koná podľa intencií a príkazov tých, ktorým ide o rozbitie ČSR.

II. Dr. Miloš Bugár, generálny tajomník DS, poslanec ÚNZ, o ktorom si dovoľujeme pripomenúť toto:

1/ Dr. Miloš Bugár bol v predmníchovskej republike generálnym tajomníkom Mičurovej strany a v tejto funkcii viedol na jeseň 1938 roku rokovania s vedúcimi činiteľmi HSĽS, ktorých výsledkom bolo splynutie Mičurovej ľudovej strany s HSĽS. Takýmto spôsobom Dr. Bugár sa aktívne zúčastnil na akcii, ktorej cieľom bolo zavedenie fašistického režimu na Slovensku a ďalším cieľom bolo rozbitie ČSR.

2/ Za slovenského štátu Dr. Bugár bol riaditeľ zasielateľskej spoločnosti International v Bratislave, ktorá slúžila nemeckému vedeniu vojny a bola majetkom nemeckých Reichsbahnen. V tejto funkcii, ktorú Dr. Bugár výdatne použil na svoje osobné obohatenie, vykonával účinné služby nemeckým hospodárskym miestam.

Za slovenského štátu Dr. Bugár nebol v kontakte so žiadnou skupinou, ktorá bojovala proti režimu za obnovenie Československej republiky a podzemné oslobodzovacie hnutie ani priamo, ani nepriamo nepodporoval.

O jeho politickom postoji svedčí dopis tohto znenia, ktorý adresoval šéfovi propagandy T. J. Gašparovi:

„Slovutný pán Tido J. Gašpar, šéf propagandy v Bratislave.

Slovutný a milý priateľ! Dovoľ, aby k veľkému počtu úprimných pozdravov pripojil i moje skromné blahoželanie k Tvojmu vymenovaniu za vyslanca a šéfa propagandy.

Boh všemohúci nech Ti dá hojnosť sily a zdraru v tomto zodpovednom a ťažkom úrade, pomocou ktorého budeš konať neoceniteľné služby slovenskému národu a ideám národno - socialistickým. Prajúc ešte raz všetko dobré, ostávam Ti vždy k službám a zcela oddaným pozdravom. Na stráž!

Dr. Bugár v. r.“

3/ Predvolebnú kampaň viedol Dr. Bugár v duchu ľudáckom, namierenom proti novej ČSR. Na verejnom zhromaždení DS v Zbechoch pri Nitre 7. mája 1946 verejne vyhlasoval pomery za tzv. slovenského štátu a najmä zastával stanovisko, že to nebol žiadny tzv., ale že to bol skutočný nezávislý štát. Obrana Dr. Bugára, uverejnená v Čase zo dňa 15. júna 1946 v článku „Zákerné útoky proti katolíckym činiteľom DS“, je len chabým pokusom o útek od zodpovednosti a obsahuje nepravdivé vyličenie priebehu onej schôdze, ako o tom svedčia mnohí očití svedkovia, najmä i početní príslušníci DS.

Domnievame sa, že nie je zlučiteľné s duchom slovenského národného povstania a s duchom obnoveného československého štátu, aby z poverenia vládnej strany zastával také dôležité miesto človek, ktorý sa v roku 1938 zaslúžil o posilnenie Hlinkovej (slovenskej) ľudovej strany, ktorý za celého trvania slovenského štátu hospodársky kolaboroval s nemeckými okupantmi, ktorý ani najmenšiu pomoc neposkytol pracovníkom domáceho a zahraničného odboja, ktorý sa za slovenského štátu hlásil k ideám národne - socialistickým, ktorý i v obnovenej Československej republike vychvaľuje pomery za tzv. slovenského štátu a má vzťahy k príslušníkom a agentom ilegálneho hnutia, strojaceho úklady proti Československej republike.

III. Dr. Ján Staško⁵, ktorý bol imunitným výborom Národného zhromaždenia vydaný trestnému stíhaniu a ktorý sa t. č. nachodí vo väzbe.

Dr. Staško ako mladý autonomista odišiel r. 1939 do Paríža, aby tam pokračoval vo svojich štúdiách. Vo Francúzsku Dr. Staško vo spojení s rím.(sko) kat.(olíckym) farárom Futákom pokúsil sa o vytvorenie slovenských spolkov, aby sabotoval vplyv a organizačnú prácu už existujúcich tam spolkov československých, stojacích na platforme Československej republiky a neuznávajúcich Mníchov a slovenský štát. Vo Francúzsku jednal ako odchovanec Svoradova, dopisoval si so starým autonomistickým spolupracovníkom Dr. Ferdinandom Ďurčanským a s profesorom Viliamom Kovárom z časopisu „Gardista“. Keď bol vyhlásený tzv. slovenský štát v apríli r. 1939, Dr. Staško sa vrátil na Slovensko, kde bol prijatý Machom a Dr. Tisom, ktorým podal informácie o svojom pôsobení vo Francúzsku, dopytoval sa ich na okolnosti, potrebné pre ďalšiu informačnú prácu vo Francúzsku a obdržal od Macha direktívy, ako vo svojej práci pokračovať. V júni 1939 vrátil sa znovu do Francúzska, kde za jeden mesiac absolvoval 33 prednášok, na ktorých zastával stanovisko, že samostatný slovenský štát je jediným možným spôsobom národného života Slovákov. Svoju agitačnú činnosť prevádzal aj v tom zmysle v českých kruhoch v Paríži. Bol v styku s úradníkom čsl.(československého) veľvyslanectva v Paríži., Mončekom, ktorý po obsadení Francúzska Nemcami r. 1940 získal dôveru petainovských úradov vo Vichy. Svojou agitačnou a organizačnou činnosťou medzi Slovákmí vo Francúzsku pokúsil sa o rozpoltenie Slovákov a Čechov v odboji a Slovákov odhováral od vstupu do československej armády vo Francúzsku. V dôsledku tejto činnosti v úradnom orgáne čsl.(československého) odboja „Československý odboj“ Staško a jemu podobní vo Francúzsku boli vyhlásení za škodcov československého odboja. Pre túto činnosť Dr. Staško bol na požiadanie čsl.(československých) zastupiteľských úradov francúzskymi úradmi v r. 1939 viackrát zatknutý. Po vypuknutí vojny, keď dekrétom francúzskej vlády bolo povolené organizovať vo Francúzsku československú armádu, Staško odhováral Slovákov od vstupu do nej a neváhal dokonca radiť, aby Slováci dali prednosť koncentračnému tábora pred účasťou v boji za obnovenie Československej republiky. Staško sám so vstupom do armády oddiaľoval a až v dôsledku hrozby zo strany francúzskych úradov do armády vstúpil s úmyslom odrádzať Slovákov od boja v československej zahraničnej armáde. V dôsledku tejto agitačne propagačnej činnosti medzi slovenskými vojakmi, ktorých odrádzal od plnenia

---

⁵ Ide o omyl, krstné meno poslanca Staška bolo Jozef. V prípravnom materiáli ešte neboli spracované údaje o J. Staškovi.

svojich povinností, bol ako nespoľahlivý zamietnutý pri náboře do vojenskej akadémie. Napriek tomu, že šéf spravodajskej služby, kpt. Divoký, upodozrieval menovaného zo spolupráce s Gestapom a zo zradcovstva proti Republike, podarilo sa Staškovi nakoniec do vojenskej akadémie sa dostať na základe intervencie pplk. Janoucha, známeho fašistu, nachodiaceho sa t. č. spolu s gen. Prechalom v Londýne. Krátko pred odoslaním na front Dr. Staško pri prednáške ppor. Jána Michalca, v ktorej tento nabádal nabádal vojakov k úsiliu o obnovenie Republiky a poukazoval na fašistický režim na Slovensku, Staško snažil sa túto prednášku rozbiť a ujal sa slova, v ktorom m. i. vychvaľoval zriadenie a inštitúcie tzv. slovenského štátu a jeho vedúcich. Za toto poburovanie bol Staško na mieste zatknutý a odvedený. Za ústupu armády v júni 1940 Staško nerozhodol sa ani pre odchod do Anglicka s tou časťou armády, ktorá sa tam prepravovala, ani sa nezúčastnil ďalšieho národne - oslobodeneckého hnutia, v ktorom Česi a Slováci pokračovali ihneď po kapitulácii Francúzska. Dr. Staško vyčkával príchod Nemcov a vrátil sa v marci r. 1941 dobrovoľne na Slovensko. Odišiel na Slovensko s úmyslom dať sa do služieb Tisovho režimu, najmä využiť okolnosti, ktoré mu boli známe o československom odboji vo Francii proti československému odboju. Za týmto účelom vzal so sebou nielen príslušnú korešpondenciu a svoje zápisky, ale zmocnil sa zápisov ppor. Jána Michalca a podvodom vyzdvihol dokumenty vojenského charakteru, uložené vojenskými veliteľmi na skrytom mieste pri odchode jeho pluku na front. Pri kontrole, ktorou sa ÚŠB prechádzali všetci dôstojníci a čatári aspiranti, ktorí sa nachádzali vo Francii, Dr. Staško odvolal sa ihneď na svoje známosti ako bol Dr. Ďurčanský a na poslanie, ktoré z poverenia Dr. Tisu a Macha vo Francii konal. Dr. Staško bez akéhokoľvek nátlaku alebo hrozby, súvislo a dopodrobna na ÚŠB vyzrádzal:

a/ politickú situáciu a okolnosti, za ktorých sa organizoval odboj vo Francúzsku,

b/ podrobnú organizáciu odboja,

c/ všeobecnú činnosť odboja,

d/ spôsob ako nadväzoval styk medzi československým odbojom a krajanmi v Amerike a Anglicku,

e/ rozpory medzi politickými koncepciami prezidenta Dr. Beneša, Dr. Osuského a Dr. Milana Hodžu,

f/ vyzradil mená všetkých jemu známych osôb, ktoré v odboji pracovali s udaním ich funkcie,

g/ udal mená vojenských veliteľov vyšších a nižších, ďalej ev.(anjelického) farára Šimóca, jeho bydlisko a zamestnanie a popísal spôsob, akým Česi a Slováci odchádzali cez Slovensko do zahraničnej armády a denuncoval železničiarov, ktorí cez Vlársky priesmyk organizovali prechod českých dobrovoľníkov z Protektorátu,

h/ udal, ako sa dostal do Francúzska ev.(anjelický) farár Michalec, pričom výslovne podotkol, že Michalec pred odchodom do armády v zahraničí navštívil jedného ev.(anjelického) biskupa a dvoch notárov,

i/ uviedol ako ukradol po návrate z frontu dôležité dokumenty československej armády, o ktorých úschove sa dozvedel pred odchodom na front, poznamenáva, že sa zmocnil týchto dôverných dokumentov preto, aby mohol spracovať materiál o československom odboji pre protipropagandu a predpokladal, že potrebný materiál nájde medzi dokumentmi. Tuná našiel aj zápisky farára Michalca, o ktorých hovoril na ÚŠB,

j/ tou mierou, ako mu vojenská organizácia odboja bola známa, vyzradil ju s udaním mien veliteľov a vydal nebezpečenstvu života príbuzných, žijúcich na Slovensku a v Protektoráte,

k/ denuncoval kuriérne spojenie, ktoré existovalo medzi účastníkmi zahraničného odboja a Slovenskom,

l/ uviedol nepravdivé tvrdenie o terore, ktorí vyvíjali Česi na Slovákoch a o prenasledovaní Slovákov,

m/ predložil na ÚŠB mená viacerých Slovákov, ktorí podľa neho slovenskej veci škodili a o ktorých sa vyslovil, že slovenský národ bude mať raz možnosť s týmito Slovákami zúčtovať. Medzi škodcov slovenského národa zaradil veliteľa československej zahraničnej armády vo Francúzsku gen. Viesta.

Po prejdení kontrolou na ÚŠB Staško stal sa predsedom odboru Slovenského združenia pre priemysel a obchod v Bratislave. V tejto funkcii poslal dopis nasledujúceho znenia:

Slovenské združenie pre priemysel a obchod v Bratislave.

Bratislava, 16. októbra 1942, Číslo 120/II.1942. Predmet: Odporúčanie k odporúčaní Židov. P-T. Ministerstvo vnútra, oddelenie 14., Bratislava.

V záujme slovakizácie slovenského obchodníctva Združenie príslušníkov priemyslu, živností a peňažníctva, odbor pre obchod a remeslá, žiada P.T. Ministerstvo vnútra odd.(elenie) 14. o láskavé vybavenie nasledujúcej žiadosti:

Namiesto dvoch židovských pomocníkov v obchode Eduarda Šidu, Ružomberok, Mostová ul.(ica), Združenie odporúča touto cestou k nahradeniu spomenutých dvoch židovských pomocníkov Štefanie Rothovej a Aladára Rotha slovenskou zapracovanou kvalifikovanou silou p.(ánom) Kolomanom Kňazovickým, nateraz u fy. (firmy) Marcel Scholz, Bratislava, Michalská 14., ktorá árijská sila dostatočne nahradí horespomenuté židovské sily. V pripojení prikladáme prehlásenie fy. (firmy) Scholz, ktorá svojim podpisom prehlasuje, že bez zamestnanca p.(ána) Kolomana Kňazovického sa zaobíde, keď ide o predmetnosť hore uvedenú. Tým príde k náprave bez porušenia pracovného behu fy.(firmy) Scholz a zároveň umožní sa tým kvalifikovanej slovenskej sile plnšie zapracovanie sa namiesto dvoch židovských síl... K odtransportovaniu Židov prosíme o láskavé podniknutie patričných krokov, ako aj o láskavé oznámenie nám výsledku, aby sme mohli zavčasu upovedomiť nášho člena p.(ána) K. Kňazovického o termíne nastúpenia do práce. Keďže ide o vec predloženú našim zistením, ako aj zaistenie pracovnej sily namiesto židovských zamestnancov, prosíme v záujme uvedenej záležitosti podniknúť čím prv patričné opatrenia.

Na stráž!

Dr. Staško v. r.

Za prednostu odboru pre obchod a remeslo.“

Aj v tom súvisе upozorňujeme Vás na okolnosť, uvedenú už v údajoch proti Dr. Kempnému, že Dr. Staško bol jeden z najaktívnejších členov skupiny Ďurčanský - Staško - Kempný - Paučo - Ing. Lednár - Krajčovič - Kolakovič atď. Dr. Staško bol až do odchodu Dr. Ďurčanského jeho dôverným priateľom a že Dr. Ďurčanský bol ochotný krátko pred oslobodením Bratislavy Červenou armádou umožniť mu prechod na druhú stranu fronty, poveriac ho súčasne politickým poslaním. Dr. Staško patrí medzi prvých mladých ľudákov, ktorí v súvisе s deľbou práce pri evakuovaní Bratislavy ostal na Slovensku, aby podľa pokynov Dr. Ďurčanského organizoval odpor proti obnovenej Československej republike a jej

dnešnému štátnemu zriadeniu s cieľom obnoviť bývalý tzv. slovenský štát. Že Dr. Staško túto činnosť skutočne prevádzal, najlepším dôkazom sú jeho volebné reči, prednesené v máji 1946 na Orave, o protištátnom obsahu ktorých bol sám predseda Demokratickej strany pán Dr. Lettrich našim poslancom Holdošom upozornený.

Dr. Staško na žiadosť vojenského prokurátora bol vyžiadaný k trestnému stíhaniu a bol vydaný imunitným výborom ÚNZ, no napriek tomu do dnešného dňa vedenie Vašej strany nevyvodilo príslušné dôsledky, pokiaľ ide o jeho členstvo vo Vašej strane, do ktorej bol delegovaný za člena Vášho predsedníctva skupinou pracujúcou v intenciách direktív Dr. Ďurčanského.

Keď v zmysle uznesenia Národného frontu zo dňa 17. októbra 1946 predkladáme vedeniu Demokratickej strany námietky zatiaľ proti trom, v tom liste uvedeným exponovaným činiteľom Demokratickej strany, dovoľujeme si poukázať na obsah početných proklamácií Národného frontu a najmä na poslednú proklamáciu Národného frontu zo dňa 2. júla 1946 v ktorej sa hovorí:

„Vyhlasujeme, že vykonáme všetko, aby naše ľudové súdnicstvo čo možno v najkratšom čase splnilo svoje poslanie a aby náš verejný život, naša armáda, celý štátny aparát a cirkev, boli skutočne očistené od zradcov, kolaborantov a fašistických elementov, nech sú ony toho času organizované v hociktorej strane a nech zaujímajú hocijakú, trebárs aj najvyššiu funkciu v politickom, hospodárskom a cirkevnom živote a aby sa proti nim vyvodili najprísnejšie dôsledky.“

Vyslovujúc nádej, že vedenie Demokratickej strany bude sa pri riešení týchto prípadov správať tu citovanou proklamáciou Národného frontu, stvrdenou slávnostnými podpismi predstaviteľov Demokratickej strany a že zo skutočností, uvedených v tomto našom liste, vyvodí príslušné uzávery,

ostávame s prejavom úcty

Bašťovanský v. r.

Slovenský národný archív Bratislava, f. Demokratická strana II⁶, č. 167

Dokument č. 85

List skupiny predstaviteľov Strany slobody vedeniu Strany slobody z 28. novembra 1946

V Bratislave, dňa 28. novembra 1946

Vedeniu Strany slobody

Bratislava

---

⁶ Fond označovaný ako Demokratická strana II. vznikol na pôde KSS, kde sa sústreďovali kompromitujúce materiály proti Demokratickej strane. Pôvodne bol uložený v Archíve Ústavu marxizmu – leninizmu ÚV KSS v Bratislave, po roku 1989 bol premiestnený do Slovenského národného archívu a tým sprístupnený pre voľné bádanie.